

Maranathakerk 11 sept 2022 Lezingen: Psalm 51 Lucas 15:1-10

Gemeente van Jezus Christus, van Psalm 51 wordt niet vaak gezegd: dat is mijn lievelingspsalm. Het gaat van begin tot eind over zonde en berouw. Geen lichte kost. Toch is Psalm 51 al vroeg in de geschiedenis van de kerk gezien als bijzonder waardevol. Een van de zeven boetepsalmen. In menige kloostertraditie worden dagelijks in elk geval deze psalmen gebeden. Van kerkvader Augustinus wordt gezegd dat hij op zijn sterfbed, de zeven boetepsalmen om zich heen wilde hebben. Psalm 51 is van deze zeven bijzondere psalmen een van de bekendste. Maar wel met die ene zin erin die zo rampzalig heeft uitgepakt in leer en leven van de kerk: het begrip erfzonde vastgeknoopt aan dat ene beruchte zinnetje: in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen, in zonde ben ik geboren. Augustinus, heeft met zijn eigen turbulente verleden dat zinnetje wel zeer omarmd, met alle gevolgen van dien. Het zwartboek van de kerk. Daar zou veel meer over te zeggen zijn, maar vandaag wil ik dat spoor niet verder volgen. Psalm 51 gaat over zonde en berouw, zeker, en wie zou het daar nou over willen hebben.

Dat laat Lucas zien. Van alle kanten komen ze te voorschijn, tollenaars en zondaars, alle tollenaars en zondaars, staat er. Ze komen van alle kanten, als vlinders naar het licht. Naderen staat er eigenlijk. Lucas gebruikt dat woord vaker, hij is een echte verteller, hij neemt ons mee. Ontroerend hoe zij naderen. We horen het ook als de verloren zoon het huis van zijn vader nadert, en van verre al gezien wordt door de wachtende vader. In dat naderen, horen we hoe de zoon ernaar snakt zijn vader te zeggen wat hij in de loop van de tijd steeds meer is gaan ervaren: ik heb de verkeerde afslag genomen, het was niet goed, ik wil het anders, kan het nog.

Praten over wat niet goed gaat in je leven kan een groot verlangen zijn. Wat kan je eenzaam zijn, als je niet met iemand kan spreken over wat je hart benauwt. Uit die eenzaamheid kwamen ze, van alle kanten, ze naderden. Zij zijn degenen voor wie diezelfde Psalm 51 de stem is: 'Een verbroken en verbrijzeld hart veracht u niet, o God'. Voor hoevelen is dit woord, niet de omslag geweest naar een nieuw, ander leven. Tegenover het woord naderen staat het woord 'morren' van de Farizeeën en de Schriftgeleerden. 'murmureren', zoals in het boek Exodus, onderweg, in de woestijn. Steevast loopt het gemurmureer uit op een groot verwijt: had ons toch in Egypte gelaten. Daar hadden we te eten.

Het gemor in het Lukas Evangelie gaat ook over eten en drinken, maar nu niet over wat je eet, maar met wie je eet. Met wie ga je om en met wie niet. De ouderen onder ons

kennen nog wel de ongeschreven wetten uit de tijd van de verzuiling: bij die kruidenier koop je wel en bij die niet. Je wist waar je aan toe was.

Maar wanneer in het Evangelie de vrouw een licht aansteekt en met de bezem rondgaat komt het muntje haast vanzelf in haar lichtkring, en wanneer de schapenhouder zijn stem uitzendt in de woestijn vindt het schaap haast vanzelf zijn weg naar hem toe, zo is Jezus aan tafel, ze komen van alle kanten voor het voedsel dat hun niet wordt gegeven door hen die weten met wie je wel eet en met wie niet. Van de Farizeeën en de schriftgeleerden was het een van hun grote thema's: Wie zelf binnen de wet blijft, eet uitsluitend in gezelschap van mensen die evenzeer zonder zonde zijn.

De gezellige bende waarmee alle burens en vrienden bij elkaar geroepen worden om het terugvinden van dat ene schaap te vieren staat daarmee in groot contrast. Waren die dan allemaal rein, zondeloos? Daar waren ze echt niet mee bezig. Evangelist Lucas geeft ook nog een vrouwelijke variant op dit verhaaltje, en ook bij haar loopt het uit op een heerlijk feestje met buurvrouwen en vriendinnen.

Het zuur, of beter het zouteloze van de eetfeestjes van de Farizeeën en Schriftgeleerden zijn daarmee vergeleken van een andere orde. Jezus heeft hen zich scheel doen ergeren met die eet-feestjes van hem. Steeds als we in de kerk Avondmaal vieren, of een gemeentemaaltijd, of aan de koffie gaan, geniet er maar heerlijk van, want dit klinkt mee.

Aan het slot van de beide gelijkenissen doet de blijdschap om dat ene schaap en dat ene muntje voor ons nog een licht aan. Een venster wordt geopend naar nog een andere gemeenschap waar blijdschap gevierd wordt: de engelen die bij God zijn, voor zijn aangezicht zoals de Bijbel dat zo onnavolgbaar mooi zegt.

Daarboven, ook al weet ik dat daarboven de zon en de maan en de sterren zijn, het beeld van die hemelse blijdschap kan ons toch raken. Daarboven is er vreugde om bekering, om een mens die weer goed wil zijn, die geen zin meer heeft om mee te doen met datgene waarvan je weet dat het niet deugt. Wie murmureren wil kan zeggen het wordt nooit meer wat met mensen. In de kerk vieren we wat je als een illusie zou kunnen zien, maar in dit hemelse perspectief van blijdschap is er alle reden tot hoop, dat wij mensen verdriet kunnen ervaren om wat niet goed is, kunnen verlangen naar een uitweg, zoals de tollenaars en zondaars laten zien.

We begonnen met Psalm 51, zware kost. Wie wil het daar nou nog over hebben. De toestroom van tollenaars en zondaars laat het zien, zij komen graag, zij willen het er

heel graag over hebben. Buitengesloten als zij waren van het onderwijs van de schriftgeleerden, van het voedsel voor hun hart. Niks zware kost, dit is licht.

Hun komst naar de tafel van Jezus, geeft de opmaat naar de gelijkenissen van het verloren schaap, het muntje en de verloren zoon. Alle drie lopen ze uit op feest om de terugkeer van wat verloren was.

Wat is voor ons nu het feest, of zo u wilt het murmureren? Onlangs publiceerde dagblad Trouw een interview met John Jansen van Galen naar aanleiding van de veertig jaar na zijn spraakmakende essay over het 'ik' tijdperk. Moraal teruggebracht tot 'dat bepaal ik toch zeker zelf' Een tijdperk waarin Joris Luyendijk met het begrip 'amoraliteit' de schrikbarende leegte liet zien in de wereld van het gewin. Zolang het niet bij wet verboden is kun je alles doen. De populariteit van Tim Hofman onder jongeren laat zien hoe zijn voorbeeld van leven raakt aan het verlangen van velen om het wél te hebben over wat goed is en wat niet. Om een betrouwbare inhoud waar we in elkaar op kunnen rekenen. De Bijbel spreekt van zonde en heeft het over bekering, maar als je dat nou eens vertaalt naar nu, naar het verdriet van velen over wat er niet goed gaat, de verknoping van de problemen armoede, klimaat, oorlog. Je bent er zelf een deel van, hoe komen we eruit weg.

Gesprekken aan tafel, waarbij de dingen benoemd worden, gezegd kan worden dat níet alles wat je doet OK is, waarin het over moraal kan gaan in een tijd waarin we weggelaten met amoraliteit, dat soort gesprekken laten zien dat je wel degelijk iets snapt van wat een verbroken en verbrijzeld hart betekent. Verdriet over wat niet goed gaat, verlangen naar een weg eruit, gebukt gaan onder wat je niet zelf kan oplossen.

In de gesprekken van Jezus aan tafel, horen we de lichtheid, het verlangen van Godswege om mensen een uitweg en lichtheid te geven. Bekering is namelijk een woord dat in de Bijbel ook van God zelf gebruikt wordt. Wanneer Hij afziet van oordeel van straf: staat daar letterlijk: hij bekeerde zich van het oordeel, hij heeft er verdriet van. Simpel gezegd: dat is niet wat de hemel leuk vindt.

Aan het begin van het evangelie zegt Jezus hoe hij zijn komst ziet: gekomen is Hij om verbrokenen heen te zenden in vrijheid. Hij benoemt wat niet goed is en spreekt vrij van wat te zwaar is. Dat is wat Psalm 51 zegt, in die psalm staat het openingsgebed van elk ochtend en avondgebed: 'Heer, open mijn lippen, mijn mond zal zingen van uw lof'.

Raak mijn gezicht aan, mijn hart, mijn wezen. Maak uw lichtheid in mij vrij. Amen

Den Haag, 11 sept 2022, Erika van Gernerden